

of Recreational Nature Management]. Kyiv: Naukova dumka, 1987.

"Promyslovyi potentsial Ukrainy: problemy ta perspektyvy strukturno-innovatsiinykh transformatsii" [Ukraine's Industrial Potential: Problems and Prospects for Structurally Innovative Transformations]. 2007. http://ief.org.ua/docs/mg/Prompotencial_monogr_2007.pdf

Rudenko, V. P., Vatsaba, V. Ya., and Solovei, T. V. *Pryrodoresursnyi potentsial pryrodnykh rehioniv Ukrainy* [Natural Resource Potential of Natural Regions of Ukraine]. Chernivtsi: Ruta, 2001.

Sevastyanova, S. A. *Metodologicheskiye osnovy razvitiya i sistemnogo upravleniya turizmom v regione* [Methodological Foundations of Development and Systemic Tourism Management in the Region]. St. Petersburg: SPbGIEU, 2005.

Sheleheda, B., Savchenko, M., and Savchenko, I. "Ekonomicnyi potentsial rehionu: zakony formuvannia i metody otsinky" [Economic Potential of the Region: Laws of Formation and Methods of Assessment]. *Skhid*, no. 4 (2003): 28-33.

Slooman, J., and Sutcliffe, M. *Economics for Business*. Harlow: FT Prentice Hall, 2004.

Ternova, I. A. "Ekonomiche rehulivannia potentsialu v suchasnykh umovakh" [Economic Regulation of Potential in Modern Conditions]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk*: 08.02.03, 2005.

Zenchenko, S. V. "Formirovaniye i otsenka regionalnogo finansovogo potentsiala ustoychivogo razvitiya ekonomiki territorii: teoriya i metodologiya" [Formation and assessment of the regional financial potential of sustainable development of the economy of the Territory: Theory and Methodology]: *avtoref. dis. ... d-ra ekon. nauk*: 08.00.05; 08.00.10, 2009.

УДК 332.242
JEL: D04; R58

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ

©2019 ЯКИМЕНКО О. В.

УДК 332.242
JEL: D04; R58

Якименко О. В. Теоретичні аспекти формування та використання потенціалу промислових підприємств регіону

Відзначено, що регіональні промислові комплекси сьогодні знаходяться в незадовільному стані та потребують оновлення та модернізації основних фондів, ефективного використання всіх наявних ресурсів виробництва та комплексного використання виробничого та управлінського потенціалу підприємств. Розглянуто та виокремлено основні підходи до формування потенціалу промислового підприємства, які пов'язані з його функціональною структурою та забезпечують створення та організацію такої системи ресурсів та можливостей, яка б дозволила досягти різних за строком цілей підприємства в результаті їх взаємодії. Розглянуто підходи, які є однозначними у виділенні ресурсних і цільових аспектів у визначенні потенціалу, що зумовлено історичними етапами в управлінні. Проте на сьогоднішній день необхідно враховувати й інші фактори у трактуванні потенціалу промислового підприємства. Описані підходи більш якісно, з управлінської точки зору, дозволяють розкрити інструментарій забезпечення ефективності розвитку регіональних економічних систем. Зважаючи на різноплановість трактувань, виокремлено загальні риси, які є ознакою більшості підходів. Зазначено, що виокремлені фактори та умови побудови і в подальшому реалізації потенціалу промислових підприємств регіону різняться за своїм характером впливу, який вони чинять на потенціал суб'єктів господарювання. Зроблено висновок, що, взявши до уваги умови зовнішнього середовища, а також вплив відповідних його факторів на потенціал підприємства, можна не тільки прогнозувати можливі коливання окремих (функціональних) потенційних можливостей, а й розробляти та впроваджувати потрібні заходи щодо коригування такого впливу на операційні системи для досягнення наміченої мети.

Ключові слова: потенціал, промислове підприємство, регіон, система, фактори, формування, використання.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-154-160>

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 12.

Якименко Олег Вікторович – кандидат економічних наук, доцент кафедри технології будівельного виробництва та будівельних матеріалів, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: yakimenko1961@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0909-267X>

УДК 332.242
JEL: D04; R58

UDC 332.242
JEL: D04; R58

Якименко О. В. Теоретические аспекты формирования и использования потенциала промышленных предприятий региона
Отмечено, что региональные промышленные комплексы сегодня находятся в неудовлетворительном состоянии и требуют обновления и модернизации основных фондов, эффективного использования всех имеющихся ресурсов производства и комплексного использования производственного и управленческого потенциала предприятий. Рассмотрены и выделены основные подходы к формированию потенциала промышленного предприятия, связанные с его функциональной структурой и обеспечивающие создание и организацию такой системы ресурсов и возможностей, которая бы позволила достичь различных по сроку целей предприятия в результате их взаимодействия. Рассмотрены подходы, которые являются однозначными в выделении ресурсных и целевых аспектов в определении потенциала, что обусловлено историческими этапами в управлении. Однако на сегодняшний день необходимо учи-

Yakimenko O. V. The Theoretical Aspects of Formation and Use of the Potential of Industrial Enterprises of Region

It is noted that regional industrial complexes are in poor condition nowadays and require the renewal and modernization of fixed assets, efficient use of all available production resources and integrated use of the production and management potential of the enterprises. The main approaches to formation of the potential of industrial enterprise are considered and allocated, which are related to its functional structure and ensuring the creation and organization of a system of resources and capabilities that would enable to achieve a variety of the enterprise's goals as a result of their interaction. Approaches that are unambiguous in the allocation of resource and target aspects in determination of potential, depending on historical stages in management, are considered. However, other factors in the interpretation of the potential of industrial enterprise must also be taken into account today. The

тивать и другие факторы в трактовке потенциала промышленного предприятия. Описанные подходы более качественно, с управленческой точки зрения, позволяют раскрыть инструментарий обеспечения эффективности развития региональных экономических систем. Несмотря на разноплановость трактовок, выделены общие черты, которые являются признаком большинства подходов. Отмечено, что выделенные факторы и условия построения и в дальнейшем реализации потенциала промышленных предприятий региона различаются по своему характеру воздействия, который они оказывают на потенциал субъектов хозяйствования. Сделан вывод, что, приняв во внимание условия внешней среды, а также влияние соответствующих её факторов на потенциал предприятия, можно не только прогнозировать возможные колебания отдельных (функциональных) потенциальных возможностей, но и разрабатывать и внедрять необходимые меры по корректировке такого влияния на операционные системы, чтобы достичь намеченной цели.

Ключевые слова: потенциал, промышленное предприятие, регион, система, факторы, формирование, использование.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 12.

Якименко Олег Викторович – кандидат экономических наук, доцент кафедры технологии строительного производства и строительных материалов, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А. Н. Бекетова (ул. Маршала Бажанова, 17, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: yakimenko1961@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0909-267X>

mentioned approaches, from the management point of view, allow to disclose the instrumentarium of ensuring the efficiency of development of the regional economic systems of more qualitative basis. Despite the diversity of interpretations, common features are allocated, which is represented by the most of approaches. It is noted that the allocated factors and conditions for building and further implementation of the potential of industrial enterprises of region differ in their impact on the potential of business entities. It is concluded that, taking into account the conditions of the external environment, as well as the influence of its respective factors, on the potential of the enterprise, it is possible not only to predict possible fluctuations of separate (functional) potential opportunities, but also to develop and implement the necessary measures to adjust this influence on operating systems in order to achieve the intended goal.

Keywords: potential, industrial enterprise, region, system, factors, formation, use.

Fig.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 12.

Yakimenko Oleg V. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Building Technology and Building Materials, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshala Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: yakimenko1961@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0909-267X>

Розвиток регіонів України напряду залежить від життєдіяльності промисловості. Регіональні промислові комплекси сьогодні знаходяться в незадовільному стані та потребують оновлення та модернізації основних фондів, ефективного використання всіх наявних ресурсів виробництва та комплексного використання виробничого та управлінського потенціалу підприємств.

Успішне функціонування будь-якого регіонального суб'єкта господарювання виокремлюється його потенціалом і подальшим прогнозуванням заходів, які спрямовані на ефективне його використання. У сучасних умовах функціонування підприємств регіону важливого значення набуває формування та дбайливе використання існуючих на підприємствах ресурсів та можливостей, які можуть використовуватись у виробничо-господарській діяльності підприємства.

Вагомий внесок у розкриття сутності формування, функціонування та розвитку потенціалу промислових підприємств, методів його оцінки та рівня впливу на економічний розвиток регіону здійснили вчені: І. Гонтарєва [1], Т. Калінеску [2], Ю. Кіндзерський [3], О. Климахіна [4], Є. Лапін [5], О. Лапко [6], М. Савченко [7], С. Салига [8], Г. Шишков [9] та ін.

Але деякі питання щодо формування та використання потенціалу промислових підприємств регіону залишаються недостатньо вивченими та потребують подальших досліджень.

Метою статті є узагальнення теоретичних аспектів формування та використання потенціалу промислових підприємств регіону.

Основним положенням теоретичної концепції у формуванні та використанні потенціалу підприємства є такі: він повинен бути адекватним завданням виробництва як поточного, так і перспективного періодів,

враховувати розвиток виробництва, що давало б змогу якнайповніше реалізувати найбільш ефективні варіанти цього розвитку згідно з вимогами ринку.

У загальному визначенні потенціал уявляє собою певну сукупність багатогранних видів ресурсів, відповідно до спеціалізації підприємства, раціональне використання природно-географічних умов, можливостей і здібностей персоналу, які будуть сприяти максимізації доходу в забезпеченні ефективного здійснення бізнес-операцій та в подальшому розвитку організації в мінливих умовах ринку [10].

Промисловий потенціал регіону необхідно розглядати як здатність регіональної економічної системи забезпечити в довгостроковій перспективі зростання та розвиток виробничих потужностей за рахунок використання сукупності доступних ресурсів, методів та інструментів.

Розвиток промисловості на регіональному рівні має певні особливості, які пов'язані зі структурою та динамізмом промислового виробництва, що визначаються економічними можливостями регіону.

Загалом, формування потенціалу починається в момент створення господарюючого суб'єкта, і чим більшим і якіснішим є стартовий потенціал підприємства, тим ефективніше буде його діяльність у перспективі.

При формуванні потенціалу промислових підприємств необхідно враховувати його загальні визначення та особливості:

- ✦ потенціал – це складна сукупність елементів з наявністю взаємопов'язаних характеристик, які є альтернативними, тобто можуть в певних умовах замінити одна одну;

- ✦ у процесі формування та використання потенціал зазнає змін, у зв'язку з тим, що з'являються його нові елементи відповідно до мінливих умов внутрішнього та зовнішнього середовища організації;
- ✦ усі елементи потенціалу існують для конкретної мети, тому їх структура та співвідношення повинні бути оптимальними та спрямованими на досягнення загальних економічних результатів;
- ✦ усі елементи потенціалу завжди є адекватними ознаками спеціалізації підприємства, його продукції (послуги).

Розглянемо та виокремимо основні підходи до формування потенціалу промислового підприємства, які пов'язані з його функціональною структурою, враховуючи її характерні особливості, та забезпечують створення та організацію такої системи ресурсів і можливостей, яка б забезпечила досягнення різних за строком цілей підприємства в результаті їх взаємодії (табл. 1).

Зaproпоновані наукові підходи до формування потенціалу промислового підприємства неможливо рівноцінно порівнювати, адже вони пов'язані з різними аспектами формування його потенціалу:

- ✦ приділяючи увагу методам впровадження змін, процес формування потенціалу промислового підприємства аналізується з точки зору нормативного та адміністративного підходів;
- ✦ при визначенні кінцевого результату, що лежить в основі реалізації потенціалу, розглядаються відтворювальний, маркетинговий і ситуаційний підходи;
- ✦ при формуванні елементного складу потенціалу з деталізацією певних його складових використовуються поведінковий та інноваційний підходи;
- ✦ визначення вимог до взаємозв'язку та співвідношення складових потенціалу лежить в основі інтеграційного, комплексного, структурного, динамічного та функціонального підходів;

Таблиця 1

Підходи до формування потенціалу промислового підприємства

Підхід	Характеристика
1	2
Системний	На основі ретельних маркетингових досліджень формують характеристики виходу (товар або послуги), що повинні бути конкурентоспроможними. До параметрів входу відносять необхідні ресурси та інформацію для здійснення внутрішніх бізнес-процесів. Для прогнозування потреб у ресурсах та інформації необхідно вивчити аспекти організаційно-технічного потенціалу та врахувати умови зовнішнього середовища. У подальшому для пристосування (адаптації) існуючого потенціалу до параметрів ринку, потреб споживачів, прояву новинок, тощо необхідно встановити двосторонній процес комунікації між зовнішнім оточенням організації та її внутрішньою побудовою, відповідно до сучасних умов
Маркетинговий	Використовує орієнтацію формування можливостей на споживача, тобто формування усіх елементів потенціалу спирається на аналіз і прогнозування ринкових потреб, конкурентоспроможності, конкурентної переваги тощо. При виборі маркетингового підходу до формування потенціалу критеріями є два фактори: покращення, відповідно до використаного потенціалу, спеціалізованого продукту, який орієнтований на визначений сегмент ринку; як наслідок підвищення якості відбувається економія ресурсів у споживача, що свідчить про використання потенційних можливостей підприємства
Функціональний	Постійний пошук нових, оригінальних для задоволення існуючих потреб споживачів, технічних рішень удосконалення результату. У такому випадку потреба розглядається як сукупність виконання функцій для її задоволення. Багатоваріантність формування потенціалу та остаточний вибір альтернативи з урахуванням раціонального використання всіх складових витрат
Відтворювальний	Підхід передбачає постійне оновлення виробництва продукції із меншою ресурсоемістю та заходами підвищення якості порівняно з аналогами на визначеному сегменті ринку. Тобто, необхідно обов'язково мати базу порівняння для здійснення відтворювального процесу
Інноваційний	Зорієнтований на активізацію інноваційної діяльності та впровадження новинок, спрямованих на фактори виробництва та інвестиції в потенціал Даний підхід розкривається у: визначенні нормативів для головних складових потенціалу: раціональному використанні технічних об'єктів (потужностей), відповідно до параметрів ринку; відповідності якості стандартам і бережливому використанні ресурсів при виготовленні продукції; ухваленні ефективних управлінських рішень. Ці нормативи обов'язково повинні бути науково обґрунтованими, розглядатися комплексно, відповідати ефективності та перспективності застосування обраного альтернативного варіанта

1	2
Комплексний	Необхідно брати до уваги всі без виключення аспекти діяльності підприємства (екологічні, техніко-технологічні, організаційно-економічні, соціально-психологічні та інші). Якщо хоча б один аспект залишити поза увагою, то проблема не буде вирішена
Інтеграційний	Підхід націлений на дослідження впливу всієї системи факторів виробництва, відповідно приділяється увага об'єднанню та зміцненню взаємозв'язків та їх взаємодії на бізнес-процес
Динамічний	Пов'язаний з ретроспективним аналізом і оцінкою поведінки аналогічних систем на деякому тимчасовому відрізку та встановленням причинно-наслідкових зв'язків та співвідпорядкованості
Оптимізаційний	У даному підході за допомогою економіко-математичних і статистичних методів обробки інформації визначається кількісна оцінка та виокремлюється подальше встановлення залежності між окремими складовими потенціалу
Адміністративний	Полягає в реалізації елементів потенціалу через нормативні акти за допомогою методів примушування, крізь призму регламентації існуючих функцій управління, принципів, установлених обов'язків, нормативних документів
Поведінковий	Розглядається як підвищення ефективності сукупного потенціалу крізь призму впливу на підвищення ефективності його кадрової складової та зміну поведінки об'єкта
Ситуаційний	Полягає у формуванні потенціалу підприємства для забезпечення максимальної відповідності (адаптації) поточним умовам у конкретній ситуації, тобто розглядається багатоваріантність альтернатив досягнення наміченої цілі та вибір остаточної
Структурний	Заснований на структуризації та визначенні значущості, найважливіших пріоритетів серед складових потенціалу з подальшим розподілом необхідних ресурсів між ними для визначення раціональності співвідношення та підвищення обґрунтованості використання

Джерело: складено на основі [11; 12].

- ✦ при визначенні способу кількісного опису характеристик потенціалу у вигляді математичного моделювання формування потенціалу здійснюється на основі оптимізаційного підходу;
- ✦ системний підхід при формуванні потенціалу підприємства можна вважати базовим, оскільки він включає в себе всі інші підходи, які, своєю чергою, є варіантними способами реалізації певних системних аспектів.

Розглянуті підходи однозначні у виділенні ресурсних і цільових аспектів у визначенні потенціалу, що зумовлено історичними етапами в управлінні, проте на сьогоднішній день необхідно враховувати й інші фактори у трактуванні потенціалу промислового підприємства. Описані підходи більш якісно, з управлінської точки зору, дозволять розкрити інструментарій забезпечення ефективності розвитку регіональних економічних систем (рис. 1).

Зважаючи на різноплановість трактувань, слід виокремити загальні риси, які є ознакою більшості підходів: фундаментом діяльності підприємства можна визнати ресурси (їх структура визнається профілем функціонування), саме вони виокремлюють потенційні можливості; ефективно управління усіма елементами системи підприємства розкриває управлінські потенційні можливості (кваліфікаційне управління), тобто використання сучасних методів менеджменту. Саме тому, з іншого боку, потенціал визначають як здатність будь-якої організації ефективно функціонувати та досягати поставлених цілей.

Розглянувши та вивчивши певний масив джерел, автор все більше схиляється до трактування «потенціалу підприємства» як певної його можливості виконувати різнопланові види діяльності (виробничу, фінансову, тощо), які здійснюються для досягнення бажаного результату з максимальним ефектом і враховують стабільне положення, розвиток й утримання суб'єктом господарювання позицій на визначеному сегменті ринку.

Окреслюючи потенціал промислового підприємства, виокремимо основні характеристики, які розкривають динамічність системи функціонування:

- ✦ це певні та реально досяжні можливості в обраній сфері економічної діяльності;
- ✦ усі визначені можливості підкріплюються ресурсами, тому в більшій мірою залежать від їх наявності та раціонального використання у виробничому процесі;
- ✦ розвиток потенціалу підприємства значно залежить від навичок різних категорій персоналу, їх професіоналізму та ефективного управління;
- ✦ рівень досягнутого результату й оцінка реалізації потенціалу організації визначається спеціалізацією та адекватно побудованою організаційною структурою.

В основу управління потенціалом промислових підприємств регіонів України мають бути покладені такі *принципи*:

Рис. 1. Підходи до трактування потенціалу промислового підприємства з управлінської точки зору

- ✦ *системності* – розгляд потенціалу розвитку промислових підприємств регіону як певної впорядкованої сукупності, проведення аналізу факторів впливу зовнішнього середовища та ухвалення відповідних управлінських рішень;
- ✦ *безперервності* – постійне спостереження за поточним рівнем потенціалу промислових підприємств регіону, вияв відхилень та формування управлінських коригуючих рішень;
- ✦ *самостійності* – система управління потенціалом розвитку промислових підприємств повинна базуватися на самодостатності, використанні власних можливостей і формуванні автономної керуючої системи;
- ✦ *цільності* – управляюча система сформована як взаємопов'язане ціле, всі її елементи відповідають загальній цілі системи;
- ✦ *гнучкості* – передбачає визначення індикаторів рівня функціонування потенціалу промислових підприємств регіону, відповідно до яких коригуються або змінюються управлінські рішення під впливом зовнішніх факторів, зберігаючи водночас встановлену ціль та намічені задачі;
- ✦ *збалансованості* – формування збалансованої системи коефіцієнтів, крізь призму яких виявляється вплив на загальний потенціал

окремих функціональних потенційних можливостей;

- ✦ *оптимальності використання наявних ресурсів* – раціональне використання всіх наявних ресурсів на всіх етапах бізнес-процесів промислових підприємств регіону;
- ✦ *стійкості та динамізму*, який необхідно розглядати як стійкість і гнучкість системи, що спроможна протистояти руйнівним силам і факторам зовнішнього середовища та збігатися із загальними цілями розвитку промислового підприємства.

Формування, використання та розвиток потенціалу промислових підприємств регіонів України неможливо уявити без підтримки та відповідних дій з боку державних регіональних органів влади, які повинні спрямовувати свою діяльність на стимулювання власників підприємств до:

- ✦ створення сприятливого соціального клімату та позитивного іміджу підприємства в регіоні, у тому числі участь у програмах, спрямованих на розвиток соціальної інфраструктури регіону;
- ✦ реалізації комплексної екологічної програми, спрямованої на поліпшення якості життя членів спільноти, особливо за рахунок покращення якості та раціонального використання повітря, води і землі;
- ✦ створення умов, які дозволяють іншим підприємствам і домашнім господарствам створювати нові робочі місця в регіоні як джерело додаткових фінансових потоків, які створюються домогосподарствами.

ВИСНОВКИ

Таким чином, виокремлені фактори та умови побудови і в подальшому реалізації потенціалу промислових підприємств регіону різняться за своїм характером впливу, який вони чинять на потенціал суб'єктів господарювання. Взв'язавши до уваги умови зовнішнього середовища, а також вплив відповідних його факторів на потенціал підприємства, можна не тільки прогнозувати можливі коливання окремих (функціональних) потенційних можливостей, а й розробляти та впроваджувати потрібні заходи щодо коригування такого тиску впливу на операційні системи, щоб досягти наміченої мети.

Перспективою подальших досліджень є розробка методичного підходу до оцінки формування та використання потенціалу промислових підприємств регіону. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Гонтарева І. В. Оцінювання системної ефективності функціонування і розвитку промислових підприємств : монографія. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2011. 480 с.

2. Калінеску Т. В., Романовська Ю. А., Кирилов О. Д.

Стратегічний потенціал підприємства: формування та розвиток : монографія. Луганськ, 2007. 272 с.

3. Промисловий потенціал України: проблеми та перспективи структурно-інноваційних трансформацій : монографія / Кіндзерський Ю. В., Якубовський М. М., Галиця І. О. Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2007. 408 с.

4. Климахіна О. М. Використання потенціалу регіонів як чинник підвищення рівня їх пропорційного розвитку : дис. ... канд. екон. наук : 08.01.01. Київ, 2006. 187 с.

5. Лапін Є. В. Економічний потенціал підприємств промисловості: формування, оцінка, управління : дис. ... д-ра екон. наук : 08.07.01. Харків, 2006. 432 с.

6. Лапко О. О., Александрова В. П. Науково-технічний потенціал та його розвиток // Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку. Київ : Фенікс, 2003. С. 373–390.

7. Савченко М. В. Управління економічним потенціалом промислових підприємств : дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01. Харків, 2004. 220 с.

8. Салига С. Я., Салига К. С., Кирилова Л. І., Скачко-ва О. В. Удосконалення методів оцінки ефективності діяльності підприємства. Запоріжжя : ЗІДМУ, 2007. 56 с.

9. Шишков Г. Н. Эффективность деятельности предприятия. URL: http://www/anp.ru/books/m5/3_3.htm

10. Ареф'єва О. В., Харчук Т. В. Економічні засади формування потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 7. С. 71–76.

11. Краснокутська Н. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 352 с.

12. Свинцова А. П. Промышленный потенциал: понятие, критерии, структура. *Экономический вестник УГНТУ*. 2001. С. 103–106. URL: <http://ogbus.ru/files/ogbus/authors/Rodionova/Svintsova.pdf>

REFERENCES

Arefieva, O. V., and Kharchuk, T. V. "Ekonomiczni zasady formuvannia potentsialu pidpriemstva" [Economic Principles of Enterprise Potential Formation]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 7 (2008): 71-76.

Hontareva, I. V. *Otsiniuvannia systemnoi efektyvnosti funktsionuvannia i rozvytku promyslovykh pidpriemstv* [Assessment of System Efficiency of Functioning and Development of Industrial Enterprises]. Kharkiv: VD «ІНЖЕК», 2011.

Kalinesku, T. V., Romanovska, Yu. A., and Kyrylov, O. D. *Stratehichnyi potentsial pidpriemstva: formuvannia ta rozvytok* [Strategic Potential of the Enterprise: Formation and Development]. Luhansk, 2007.

Kindzerskyi, Yu. V., Yakubovskyi, M. M., and Halytsia, I. O. *Promyslovyi potentsial Ukrainy: problemy ta perspektyvy strukturno-innovatsiinykh transformatsii* [Ukraine's Industrial Potential: Problems and Prospects for Structurally Innovative Transformations]. Kyiv: Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2007.

Klymakhina, O. M. "Vykorystannia potentsialu rehioniv yak chynnyk pidvyshchennia rivnia yikh proportsiinoho rozvytku" [Using the Potential of Regions as a Factor in Increasing Their Proportional Development]: *dys. ... kand. ekon. nauk : 08.01.01*, 2006.

Krasnokutska, N. *Potentsial pidpriemstva: formuvannia ta otsinka* [Enterprise Potential: Formation and Evaluation]. Kyiv: Tsentri navchalnoi literatury, 2005.

Lapin, Ye. V. "Ekonomichniy potentsial pidpriemstv promyslovosti: formuvannya, otsinka, upravlinnia" [Economic Potential of Industrial Enterprises: Formation, Evaluation, Management]: *dys. ... d-ra ekon. nauk*: 08.07.01, 2006.

Lapko, O. O., and Aleksandrova, V. P. "Naukovo-tekhichniy potentsial ta yoho rozvytok" [Scientific and Technical Potential and its Development]. In *Ekonomika Ukrainy: stratehiia i polityka dovrostokovoho rozvytku*, 373-390. Kyiv: Feniks, 2003.

Salyha, S. Ya. et al. *Udoskonalennia metodiv otsinky efektyvnosti diialnosti pidpriemstva* [Improvement of Methods of Evaluation of Efficiency of Enterprise Activity]. Zaporizhzhia: ZIDMU, 2007.

Savchenko, M. V. "Upravlinnia ekonomichnym potentsialom promyslovykh pidpriemstv" [Management of Economic Potential of Industrial Enterprises]: *dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.06.01, 2004.

Shishkov, G. N. "Effektivnost deyatelnosti predpriyatiya" [The Effectiveness of the Enterprise]. http://www/anp.ru/books/m5/3_3.htm

Svintsova, A. P. "Promyshlennyy potentsial: ponyatiye, kriterii, struktura" [Industrial Potential: Concept, Criteria, Structure]. *Ekonomicheskyy vestnik UGNTU*. 2001. <http://ogbus.ru/files/ogbus/authors/Rodionova/Svintsova.pdf>

УДК 332.65
JEL: R41

ДОСЛІДЖЕННЯ УМОВ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

©2019 ЛУК'ЯНОВ В. І.

УДК 332.65
JEL: R41

Лук'янов В. І. Дослідження умов розвитку транспортної галузі в регіонах України

Зазначено, що транспорт є одним із базових видів діяльності національної економіки країни. За рахунок транспорту створюються умови для успішного збалансованого та пропорційного розвитку економіки регіонів. Але сьогодні рівень транспортної системи та транспортного забезпечення як фактора функціонування господарств регіонів та системи їх транспортно-економічних зв'язків знаходиться не в найкращому стані та потребує змін як в організації управління у сфері транспортної діяльності, так і в оновленні основних засобів. Проведено аналіз питомої ваги регіонів України щодо обсягів транспортних послуг. Визначено, що протягом 2014–2018 рр. серед регіонів України найбільшу питому вагу в обсягах транспортних послуг займали м. Київ (у середньому 122,2%, спостерігається чітка тенденція до збільшення показника: з 21,9% у 2014 р. до 23,0% у 2018 р.) та Одеська область (у середньому 12,7%, відмічено зростання показника: зі 11,0% у 2014 р. до 13,2% у 2018 р.). Найменшу питому вагу в обсягах транспортних послуг серед регіонів України займали Чернівецька (у середньому 0,76%) та Житомирська області (у середньому 1,2%). Відзначено, що транспортна система є найважливішою складовою інтеграції світової економіки. Беручи до уваги дуже вдале географічне положення України та її потенційні можливості, постає необхідність у вдосконаленні інфраструктури, реалізації існуючих транспортних стратегій і впровадженні нових, а також у підвищенні конкурентоспроможності на міжнародних ринках. У результаті дослідження умов розвитку транспортної галузі в регіонах України зроблено висновок, що значну увагу необхідно приділити впровадженню ділових стимулів НТП, заходам з підвищення конкурентоспроможності й одночасному зниженню собівартості запропонованих послуг.

Ключові слова: дослідження, умови розвитку, регіон, транспортна галузь, управління, стратегія.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-160-165>

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 12.

Лук'янов Віктор Іванович – кандидат економічних наук, директор Житлово-комунального коледжу Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова (вул. Шевченка, 233а, Харків, 61033, Україна)

E-mail: jkt45@ukr.net

УДК 332.65
JEL: R41

UDC 332.65
JEL: R41

Лукьянов В. И. Исследование условий развития транспортной отрасли в регионах Украины

Отмечено, что транспорт является одним из базовых видов деятельности национальной экономики страны. За счет транспорта создаются условия для успешного сбалансированного и пропорционального развития экономики регионов. Но сегодня уровень транспортной системы и транспортного обеспечения как фактора функционирования хозяйств регионов и системы их транспортно-экономических связей находится не в лучшем состоянии и требует изменений как в организации управления в сфере транспортной деятельности, так и в обновлении основных средств. Проведен анализ удельного веса регионов Украины по объемам транспортных услуг. Определено, что в течение 2014–2018 гг. среди регионов Украины наибольший удельный вес в объемах транспортных услуг занимали г. Киев (в среднем 122,2%, наблюдается четкая тенденция к увеличению показателя: с 21,9% в 2014 г. до 23,0% в 2018 г.) и Одесская область (в среднем 12,7%, отмечен рост показателя: с 11,0% в 2014 г. до 13,2% в 2018 г.). Наименьший удельный вес в объемах транспортных услуг среди регионов Украины занимали Черновицкая (в среднем 0,76%) и Житомирская области (в среднем 1,2%). Отмечено, что транспортная система является важнейшей составляющей интеграции мировой экономики. Принимая

Lukyanov V. I. Researching the Conditions of Development of the Transport Industry in the Regions of Ukraine

It is noted that transport is one of the basic types of activities of the national economy of the country. Transport creates conditions for the successful balanced and proportional development of the regional economy. But today the level of transport system and transport provision as a factor in the functioning of regional economies and the system of their transport-economic relations are not in their best condition and require changes in the organization of management both in the sphere of transport activities, and in renewal of fixed assets. An analysis of the proportion of Ukraine's regions in terms of transport services has been carried out. It is defined that during 2014-2018 among the regions of Ukraine, the largest proportion in the volume of transport services was occupied by the city of Kyiv (on average 122,2%, there is a clear upward trend: from 21,9% in 2014 to 23,0% in 2018) and Odesa region (on average 12,7%, the indicator increased: 11,0% in 2014 to 13,2% in 2018). The smallest proportions in the volumes of transport services among the regions of Ukraine were occupied by Chernivtsi region (on average 0,76%) and Zhytomyr region (on average 1,2%). It is noted that the transport system is an essential component of the integration of global economy. Taking account